

- 716 *jag [...] tid* || 1. vi wilja uppskjuta härmed intill dess || 2. jag vill spara härmed intill den
- 717 *då [...] vandringar* || då wi sjelfva besökt ~~den~~ nämnda bergsbygd, ~~samt~~ och der måhända funnit ännu tydligare af ~~våra förfäders~~ Finnarnes forntida wandringar
- 718 *det torde* || hoppas kunna
- 719 *wida rikhaltigare* || Castrén 1844: rikhaltigare
- 720 On p. 163 of the manuscript there is a list of local names (toponyms) assumed to be Finnic by Castrén. The same names are also repeated in his travel notes and diaries from Siberia. Surgut is a town in western Siberia at N61°13'55" E73°26'46". (TS)
- 721 *Салымская* || Sal[ymskaja]
- 722 It was relatively typical of Castrén to write a word or place-name partly with Cyrillic and partly with Latin alphabet as he also did here. (TS)
- 723 The town of Minusinsk is situated in Minusinsk Valley on the river Minusa, a tributary to the Yenisei on its upper course in western Siberia at N53°42'34" 91°41'7". Its surroundings have been famous since early 18th century for its prehistoric graves. For a map of the most important archaeological sites in the area, see Salminen 2003b: 214–215. (TS)
- 724 The manuscript KK Coll. 539.29.13 (Varia 4.13) p. 589–608 consists of a notebook or loose sheets, the size of which is ca. 18.5 x 22 cm. It is untitled, and the title under which the article was published has been provided by the editor of *NRF*, Castrén 1870b.
- 725 The manuscript begins with three fragmentary beginnings, which Castrén has stricken out: 1. De colossala grafstenar, som stodo uppresta, wid kring hwarje kurgan woro så talrika || 2. öfverraskades

men jag⁷¹⁶ vill spara härmed intill en annan tid, då⁷¹⁷ det torde⁷¹⁸ blifva mig möjligt att meddela wida⁷¹⁹ rikhaltigare upplysningar om våra förfäders forntida vandringar.

*Surgut*⁷²⁰

Селяровская. *Silja rova*
*Салымская*⁷²¹ – *Sile ma*
Пимская, pimiä
 Демианский, Немянский, niemi
 Кондинская, kanta
*Пельмский Пельт*⁷²², piilo
 Юкадинская, joki?

3 [Om kurganer eller s. k.
Tschud-kummel i den
Minusinska⁷²³ kretsen]⁷²⁴

Denna⁷²⁵ stepp hade naturen danat lika jemn och lika kal⁷²⁶, såsom alla de andra; men människorna hafva gifvit den ett helt annat utseende. De hafva förwandlat steppen till en begravningsplats, staplat⁷²⁷ derpå höga kummel och kring kumlen uppreßt en⁷²⁸ skog af colossala grafstenar. Allt⁷²⁹ detta sägas Tschuderne hafva tillwägabragt⁷³⁰, och kumlen⁷³¹ hafva derföre både af bildade och obildade wanl. bl. benämnde Tschud-kummel eller Tschud-grafwar.⁷³²

Ifråg[avarande]⁷³³ kummel anträffas sällan och sparsamt på berg och höjder, men deremot i ganska stor mängd på lågländta stepper i⁷³⁴ närheten af⁷³⁵ sjöar eller floder. Till⁷³⁶ sin form äro de fyrkantiga, stundom⁷³⁷ qvadratformiga, men vanligen parallelogrammer.^{xxv} Somliga bland dem äro jemna⁷³⁸, andra i⁷³⁹ midten insjunkna⁷⁴⁰ något nedanom jorden, de flesta höja sig 1–2 fot öfver⁷⁴¹ jordytan, och man träffar till och med kummel, som äro mera än en sashen⁷⁴² höga. Deras längd omvexlar ifrån 2–3 ända till

xxv. Se p. [91].

mitt öga att <-> || 3. såg jag mig från alla håll omgifven från kurganer och kurgan-stenar.

726 kal || skoglös

727 staplat || rest

728 en [...] grafstenar || 1. colossala || 2. grafstenar af sådan storlek i en sådan mängd, att

729 Allt [...] Tschud-grafwar. || Folket säger att endast en ochristen jättekraft sådan de tilldela de gamla Tschuderne, förmått uppresa dessa kummel och grafstenar; wi äro förpliktade att skänka dessa märkvärdiga fornlemningar några ögonblicks uppmärksamhet.

730 Castrén refers to the folklore about Chuds in his article *Om Savolotscheskaja Tschud* as well as in his travel notes of 1842 from the region of Pinega and of 1847 from southern Siberia. Furthermore, the same folklore was related by Johan Reinhold Aspelin (1842–1915) by quoting the beginning of this article by Castrén. Aspelin 1875: 69–72. (TS)

731 kumlen [...] benämnde || kumlen benämnas

732 Tschud-grafwar. || 1. ~ I sednare tider har || 2. ~ Wi anse oss förpliktade att skänka några ögonblicks uppmärksamhet

733 Ifråg. [...] stepper || 1. De anträffas wanl[igen] wid || 2. De anträffas wanl. på långländta [sic] || 3. De anträffas wanl. på stepper

i || wi[d].

735 af sjöar || af en

736 Till sin form || 1. Endast undantagswis || 2. Deras form är fyrkantig.

737 stundom || sällan

738 jemna, andra || jemna med

739 i midten || till och med ~

740 insjunkna || någon

741 öfver || ofvanom

742 Sažen (саженъ) = 3 arshin, ca. 213 cm.

743 20–30 *sasch. och* || 1. 20 *saschener*
och || 10

744 The size and height of the kurgans vary in different cultures. The earliest kurgans of the Chalcolithic Afanas'eva Culture (ca. 3300–2000 BCE) are low. Some of them are personal burial mounds, while others are small collective ones. In the Okunev phase (2000–1500 BCE) there are small quadrangular graves with stone walls, and in the Andronovo horizon (ca. 1500–900 BCE) wooden grave chambers (in the west stone chambers). Every grave in an Andronovo collective burial mound is surrounded with stones, which has been interpreted as a sign of social change. Several Andronovo burials also contain animals and chariots as well as other wheeled vehicles. The most common kurgans in the Minusinsk area are those of the Karasuk Culture (ca. 1500–800). In Karasuk kurgans there are stone cists surrounded with quadrangular stone walls; in the Altai region the Karasuk kurgans are very low, without any marker on the surface of the earth above it, but in the Minusinsk area they are higher. The mounds contain only male burials. The most splendid finds are from the Tagar Culture (700–100 BCE), and the largest kurgans belong to this period. On the other hand, there are also small Tagar kurgans. It is typical for them to have stone steles in each corner and also be surrounded by similar steles. The inner structures vary, but in the large kurgans of the latest phase there are often wooden chambers that have been burnt. All these cultural phases and horizons belong to the Bronze Age. Simultaneously

20–30⁷⁴³ *sasch[en]* och *bredde[n]* är lika omvexlande.⁷⁴⁴ Kurganerna⁷⁴⁵ äro på alla sidor omgifna af en *stenvägg*⁷⁴⁶, som *stundom*⁷⁴⁷ är *insjunknen* och *öfvervuxen* med *jord*, men *wanligen* höjer sig några tum öfver den *angränsande jordytan*. *Enahanda* *wäggar* löpa ofta *twersöfver kumlen* och *dela grafvarna* i *skilda afdelningar*.⁷⁴⁸ *Nämnda* *wäggar* bestå *wanligen* af *tunna*⁷⁴⁹ *schiffer-sten*⁷⁵⁰, *stundom* äfven af *annan stenart*.⁷⁵¹ *Äger*⁷⁵² *kumlet* *formen* af en *parallelogram*, så äro *dess smala ändar* *ställda* i *n[ord]v[est]*⁷⁵³ och *s[yd]o[st]*. I *qvadratformiga* och *alla slags*⁷⁵⁴ *rectangulära kummel* löpa⁷⁵⁵ *diagonalerna* i *det närma*ste mot *norr* och *söder*, *öster* och *vester*. *Kring*⁷⁵⁶ *de flesta kummel* ser man ett *större* eller *mindre* antal *ansenliga*⁷⁵⁷ *stenar*, *hvilka stå uppresta*⁷⁵⁸ så *wäl wid hörnen* som *sidorna* af *kumlet*.⁷⁵⁹ *Somliga*⁷⁶⁰ *kurganstenar* *höja* sig *blott några*⁷⁶¹ *tum*, *andra* *dere* mot *flera* (1–5) *alnar* öfver *jorden*. *De*⁷⁶² *bestå* *vanl[igen]* af *schiffer* och äro *ställda* *stundom* med *breda*⁷⁶³, *oftare* med *smala ändan* mot *kurganen*. *Ehuru m[yc]k[e]t* *olika* *formade* äro dock *de ojemförligt flesta kurganstenarna* *i*⁷⁶⁴ *öfra ändan* något *spetsade*. *Många* *bl[and]* *dem* *hafva* *utseendet* af *trianglar*⁷⁶⁵. *I*⁷⁶⁶ *andra* *observerar* man *oformliga* *conturer* af⁷⁶⁷ *hufvud* och *axlar*. På *en graf* på *Sag[aiska]* *steppen*⁷⁶⁸ *stod* *tillföre*ne *en sten* med *uthugget upp*-⁷⁶⁹ och

nedvändt manligt beläte, men kurganen⁷⁷⁰ är nu uppgräfvnen och stenen kullstjelp⁷⁷¹[.]⁷⁷² På samma kurgan stod äfven en sten med 59 streck, betecknande tvifvelsutän, att den af lidne varit 59 år gammal. Ej långt ifrån detta ställe stod på⁷⁷³ en annan kurgan en qvinlig bild, inhuggen i en flat sten. Äfven denna kurgan har bl[ifvit] upp-röddjad utan n[å]g[ot]t gagn för vet[enskapen]. Begge dessa bilder äro aftecknade i Bil[aga] 1.⁷⁷⁴ №. På samma Bil[aga]⁷⁷⁵ finnes dessutom en bild, befintlig ej långt ifrån den Sag[aiska] do-men⁷⁷⁶, som njuter en Gudomlig dyrkan. Bilden är aftagen både <en face> och profil.⁷⁷⁷ Bekant är att på somliga kurganstenar äro⁷⁷⁸ inristade tecken, som likna sig till bokst[ä]fver]. Sådana äro anförda i Bil[agor].⁷⁷⁹

Alla⁷⁸⁰ de af mig öppnade Tschudgrafwar hafwa inwändigt varit af ungefär enahanda construction. Efter⁷⁸¹ att hafva uppkastat det öfversta jordlagret, har jag nästan⁷⁸² alltid, åtminstone i midten af grafwen funnit ett stenröse. Ofta hafva⁷⁸³ ofwanom röset anträffats m[enni]sko-skeletter, bland⁷⁸⁴ hvilka många varit af m[yc]k[e]t sentida ursprung.⁷⁸⁵ Nedanom stenröset har jag nästan alltid funnit ruttet träd, ben af hästar, får och menniskor, söndrade lerkrus m. m., men sällan något fullständigt mennisko-skelett. Det tyckes såsom skulle den stora stenmassan hafva krossat de ruttande benen. På sidorna om

with the Tagar Culture there is the Pazyryk Culture in the Altai region, and they are followed by the Taštyk Culture (0–400 CE) that has been connected to the arrival of the Kyrgyz to the area. The Taštyk Culture also built kurgans. Mallory 1997a; Mallory 1997b; Mallory 1997c; Grjasnow 1970: 51–52, 64–65, 95–96, 104–106, 158–160, 235–238; Anthony 2007: 307–311, 448–450. (TS)

- 745 *Kurganerna* || De flesta
 746 *stenvägg* || vägg
 747 *stundom är insjunken* || 1. stundom || 2. ofta insjunkit
 748 Castrén's words about stone walls and separate departments make it probable that these kurgans are from the Karasuk Culture. Cf. above. (TS)
 749 *tunna* || smala
 750 *schiffer-sten* || schiffer-skifvor
 751 Here Castrén has marked a footnote a), which can be the same "se p. 10" as in the previous manuscript page. There are no other footnotes here.
 752 *Äger kumlen* || Är grafven
 753 *nv. och so.* || 1. nv. och so dial || 2. nv. och so men om uppgifva || 3. nv. och so och i alla slags rectan[gulära]
 754 *slags* || andra.
 755 *löpa* || ut
 756 *Kring de* || De
 757 *ansenliga stenar* || stenar
 758 *uppresta* || wa
 759 Such stone steles are typical especially for Tagar Culture graves but they can be found also on Okunev, Karasuk and Taštyk graves. Esin 2009; Esin 2010; Леонтьев et al. 2006 and the references above. (TS)
 760 *Somliga kurganstenar* || Somliga bland dem
 761 *några* || en.

- 762 *De bestå vanl[igen] [...] || 1. Till sin form äro de m[yc]k[e]t olika, men || 2. Dessa stenar hafva ofta en*
 763 *breda || smalare*
 764 *i [...] spetsade || 1. sp[etsade] || 2. något spetsade*
 765 *trianglar || ordentliga ~*
 766 *I || Wid*
 767 *af || och*
 768 *The Sagajsk steppe is situated around the village of Sagajskoe and the Karatjuga River at ca. N53°39' E92°47'. (TS)*
 769 *upp- [...] beläte || m[enni]sko-beläte*
 770 *kurganen || stenen*
- 771 *kullstjelpt || kullstjelpt (se Bil. A*
 772 *Anthropomorphic figures are represented on stone steles of various periods. The more naturalistic figures are from the Okunev and Tagar periods, but the ones from the Karasuk Culture are usually of a more schematic type. Кожин 2013; Esin 2009; Есин 2010. (TS)*
 773 *på [...] bild || en qvinlig bild*
 774 *The pictures referred to here will be published together with Castrén's field notes in the volume of his travels in this series. They have*

- previously been published in Aspelin 1901.
- 775 *Bil.* || <--->
- 776 The village of Sagajskoe at N53°38'32" E92°47'32". (TS)
- 777 *profil.* || ~ De består ofta merendels af schiffer-sten och stå äro ställda än stundom med sin breda, oftare med sin smala sida emot kurganen.
- 778 *på somliga kurganstenar äro* || somliga kurganstenar äga
- 779 Published in the volume of Castrén's travel diaries in this series.
- 780 *Alla [...]* || Kurganernas inre construction
- 781 *Efter* || 1. Nedanom || 2. Efter att bortkastat det öfra jordlagret har jag åtminstone midt på grafwen alltid mött ett stenröse stundom har jag || 3. Ofvanom röset har jag ofta funnit lik.
- 782 *nästan alltid* || alltid
- 783 *hafwa [...]* *anträffats* || hafva jag ofvanom röset anträffat
- 784 *bland [...]* *warit* || 1. hvilka blifvit ofta || 2. hvilka blifvit stundom
- 785 *ursprung.* || ursprung, ty det är Tat[arerne]s sed att begrafva sina döda i gamla Tschud-kummel, då inga berg finnas i närheten.

- 786 *har [...] saknats* || är stenröset wi
 787 *åtminstone* || också
 788 *Här hafva* || Deremot har
 789 *i [...] graf* || i graf
 790 *kullfallna och rubbade* || rubbade
 791 *det [...] liken* || det ena liket
 792 *på [...] anmg* || på sida, de sistnämnda
 793 *de sistnämnda* || de på sida
 794 *vanl. varit* || äro
 795 *och* || äfven
 796 *merendels begrafna* || 1. att de oftast antr || 2. sådana lik oftast anträffas || 3. merendels lagda
 797 *Alla lik [...] solen.* || 1. Alla || 2. ~~Liken~~ De döda äro lagda på tvärsidan af grafven och så ställda alla de på sida, att hos alla de på sida lagda lik ögonen äro riktade mot den uppåtgående solen.
 798 Here Castrén wrote a footnote that he did not complete and eventually struck out: Må man härwid erinra sig hvad som
 799 *I förhållande [...]* || Erinrande
 800 *träffas* || ligg[a/er]
 801 *djup.* || djup eller n[å]g[o]t deröfv
 802 *kistan* || grafven
 803 It is apparent that these burials are from the Chalcolithic Period or Bronze Age, but there are some inconsistencies in Castrén's description of their contents. The burials, in which the dead have been buried lying on their side, facing northeast are typical, above all, of the Andronovo Culture, but usually the Andronovo graves do not contain more than one set of human remains each. Also there are usually not daggers in them, but daggers appear in the Tagar burials of the Late Bronze Age. Knives are typical of Karasuk and Tagar burials. Grjasnow 1970: 95–96. (TS)

grafven har⁷⁸⁶ stenröset antingen saknats eller åtminstone⁷⁸⁷ varit ganska obetydligt. Här⁷⁸⁸ hafva äfwen skeletterna varit bättre bewarade. Jag har i⁷⁸⁹ hvarje graf wanligen funnit ett större antal (4–12) mer eller mindre fullständiga m[en]ni]sko-skeletter. De synes alltid hafva blifvit lagda i kistor antingen af träd eller sten, ehuru trädkistorna redan till det mesta äro förruttnade och stenkistorna äfven ofta kullfallna⁷⁹⁰ och rubbade. På de flesta ställen har jag funnit tvenne lik lagda i samma kista tätt inwid h[varan]dra. Då det⁷⁹¹ ena af liken ofta varit rubbadt och mycket illa faret, så kan häraf slutas, att grafven blifvit öppnad för att gifva rum åt den aflidnes andra hälft. Liken har jag funnit liggande än på rygg, än på⁷⁹² sida, och härvid trott mig göra den anm[ärknin]g, att de sistnämnda⁷⁹³ liken vanl[igen] varit⁷⁹⁴ äldre än de öfriga, och⁷⁹⁵ merendels begrafna⁷⁹⁶ i midten af grafven. Alla⁷⁹⁷ lik hafva blifvit lagda på tvärsidan om grafven och så ställda, att de aflidnes ögon, i s[y]nner]het de på sida begrafna likens, äro riktade gent mot den uppåtgående solen.⁷⁹⁸ I⁷⁹⁹ förhållande till den omgifvande jordytan träffas⁸⁰⁰ liken gemenl[igen] på vid pass 1. arsh[in]s djup.⁸⁰¹ Något högre finnas, såsom redan nämndt är, ben af hästar, får, hundar, m. m. I sjelfva kistan⁸⁰² har jag esomoftast upptäckt bräckliga lerkrus, knifwar, dolkar, sadeltyg af koppar, men intet af jern.⁸⁰³

De af mig sålunda i korthet beskrifna grafvarna delas af många andra förf[attare] i 2^{ne} slag, som på måfå blifvit kall[a]de Tschud[iska] och Kirg[isiska].⁸⁰⁴ De förra sägas wara högre och försedda med stora grafstenar, de sednare deremot jemnhöga med marken och i⁸⁰⁵ saknad af några⁸⁰⁶ kurganstenar. Detta är en högst märkvärdig dist[inction], ty enl[igt] mina undersökningar höra ju de med marken jemnhöga till de uräldsta⁸⁰⁷ kurganer. I dem är redan⁸⁰⁸ allt förmultnat och orsaken till deras lågländta besk[affenhet] är påt[agligen] den, att kumlet under tidernas lopp insjunkit. I⁸⁰⁹ grund falsk är den uppgift, att endast höga kurg[aner] äro försedda med grafstenar. Dessa anträffas wid höga⁸¹⁰ och låga, stora och små kurganer. Att det äfven gifves höga kurganer som äro⁸¹¹ ganska gamla, kan väl icke bestridas; men man är alltid säkrare att finna ett oförruttnadt skelett i de n[å]g[o]t upphöjda, än de låga och insjunkna kurganerna.⁸¹² Hos Pallas skall⁸¹³, enl[igt] Ryska förf[attare]s vittnesbörd, äfven förekomma⁸¹⁴ en indelning i enskilda [och]⁸¹⁵ familje-grafvar, samt i sten-kurganer⁸¹⁶ (majaker), jord- och schiffer-kurganer⁸¹⁷ eller de så k[al]l[a]de *pliti*.⁸¹⁸ Tillvaron af enskildta grafvar⁸¹⁹ lemna jag derhän⁸²⁰, men vill⁸²¹ dock anmärka, att jag ej öppnat en enda *gammal* graf, som skulle innehållit blott [ett] enda lik. Indelningen i

804 It is unclear whose division Cast-rén actually refers to. On the other hand when concepts like “Chud” were applied to anything unknown or alien, it also referred to everything belonging to the disappeared inhabitants of the area, and by that way it was easy to set as a counterpart of Kyrgyz that continued living there. Grigorij Ivanovič Spasskij (1784–1864) divided the kurgans explicitly to “Chud” and “Kyrgyz” types. Спасский 1818: 32 (159). Also in main features the divisions by Peter Simon Pallas (1741–1811) and Johann Georg Gmelin (1709–1755), see Pallas 1776: 361–362, 384–385 and Gmelin 1752: 317–318. The divisions of both of them are, however, more detailed, see Pallas 1776: 356–362; Gmelin 1752: 311–319. See also Gmelin 1999: 407–408 where Dahlmann identifies other mounds described by Gmelin with Tagar Culture *tumuli* except his *slanec* type that is younger. Pallas considered the kurgans with copper artefacts to have belonged to “Chuds” who had originated in the Altai and Sayan Mountains and migrated as far as Hungary from there. Philipp Johann von Strahlenberg (1676–1747) also lists different features of the graves but does not divide them into defined groups. Strahlenberg 1730: 356–358. Daniel Gottlieb Messerschmidt (1685–1735) divides the graves into two groups calling one type Scythic and the other Tatar. Белокобыльский 1986: 17–18, 21, 35–36, 45. (TS)

805 *i saknad* || utan

806 *några kurganstenar* || 1. alla stenar || 2. några hörnstenar

807 *uräldsta* || allra äldsta

808 *redan allt* || allt

- 809 *I [...] är* || Dessutom är
 810 *höga* || <----->
 811 *äro [...] gamla* || 1. sakna || 2. <--> ||
 3. äga en hög <----> || 4. äro ganska
 åldriga
 812 *kurganerna.* || 1. ~ Hvad || 2. ~
 Wisseligen finnas äfven sto-
 ra kurg[aner] som äro af tidi-
 gare urspr[ung]. || 3. ~ För öfrigt
 måste emot ~~den~~ nämnda
 dist[inction] äfven anm[ärka]s att
 det gifves höga ~~kurganer~~ kummel
 som sakna, och låga grafvar, som
 äga kurganstenar, och då det äf-
 ven finnas låga ~~kummel~~ grafvar
 som äga och höga grafvar, som
 sakna ~~och kurganer~~ st grafstenar,
 så synes denna distinction af sig
 sjelf förwalla. Dessutom bör här-
 vid ihågkommas, att äfven de låga
 kumlen fordom höjt sig n[å]g[o]t
 öfver jordytan, men und. tidernas
 lopp insjunkit. ~~Man talar~~ Rysk[a]
 förf[attare] tala äfven ~~om stor~~ för-
 modligen på Pallas auctor[it]et,
 om om sten- och jord-kurganer.
- Here Castrén is referring to the
 groups presented in Pallas 1776:
 356–362. (TS)
 813 *skall* || skola
 814 *förekomma en indelning* || före-
 komma många andra distinctio-
 ner, såsom ~
 815 Mscr.: i
 816 *sten-kurganer* || sten- och
 817 *sten-kurganer [...] schiffer-kurganer*
 || sten- och jord-kurganer m. m. ||
 [Here an unfinished footnote:]
 Sten-kurganerna torde vara syno-
 nyma med de Tschudiska, och jord
 818 Pallas 1776: 361–362 mentions
 two types of kurgans: “common
 graves” (gemeine Gräber), which
 the grave diggers call, according
 to him, *Slanzi* or *Mogilniki*, and
 high earth tumuli (*Kurgani*). He
 assumes that these two types be-
 long to different nations, and the
 people who built the large kurg-
 ans would have been the same
 people who controlled the ancient
 metal mines found in Siberia. He

- calls the people Chud. Pallas 1773: 608–611. Pallas 1776: 384–385 divides the tumuli into two groups: stone monuments (steinerne Denkmäler) and large tumuli without stones (die grossen Grabhügel von blosser Erde). The division between stone and earth kurgans is originally a part of J.G. Gmelin's typology of the kurgans. Gmelin 1752: 317–318. (TS)
- 819 *grafwar lemnar* || 1. grafwarna kan jag wäl || 2. grafwar måste jag
- 820 *derhän* || oafgjord
- 821 *vill* || bör
- 822 *anstår knappt* || anstår endast en Rysk bonde, men icke
- 823 As stated above, Castrén is mistaken here, although this kind of division emerges only when the two different group divisions by Pallas are brought together. (TS)
- 824 *benämna* || kallas af
- 825 *grofva [...] stenar* || de grofva och kolossala stenar, som
- 826 *äro ställda* || stå
- 827 *en kurgan* || 1. grafven || 2. kurganen
- 828 *på marken* || på jemna marken
- 829 *hållas de likwäl* || 1. <----> de || 2. sägas de likwäl wara
- 830 *Tschudiska* || schiffer
- 831 *dess mening* || allmogens begr[ep]p
- 832 Xna
- 833 *omöjl.* || ej
- 834 *så [...] hylla* || sådana kolosser, och Pallas synes hafva ant[agit] d[en]na men[in]g utan all egen undersökn[in]g
- 835 *de stora* || ku[rganer]
- 836 *är [...] kurgan-stenar* || 1. äro helt enkelt || 2. är en benämning på och brukas om kurgan
- 837 Change in the footnote: *kurgan* || kurganen
- 838 *Med jordkurganer [...]* || Då oftast antr[äffas]s såd[ana] stenar wid höga och stora
- 839 G.I. Spasskij
- 840 *skilled* || så kallad

- 841 Pallas 1776: 385 also makes the distinction concerning the location of different graves. Spasskij followed Pallas in his division of the antiquities of Siberia. See Спасский 1818: 31–34 (158–161); Белокобыльский 1986: 45. (TS)
- 842 är *ogrundad* || äger ingen allmän tillämpning
- 843 According to what we now know, there is variation in the construction of the kurgans from one period (archaeological culture) to another. Castrén was right that kurgans of different periods can be found in the same cemeteries. Grjasnow 1970 passim; Членова 1972: 53, 61, 98. (TS)
- 844 För *öfrigt* [...] || Öfverhufvud är det den åsigt i grunden ~~falsk~~ ~~föreställning~~ att falsk, som af g[enom] grafstenarna och
- 845 bör [...] äger || äga kurganstenen alldeles ingen
- 846 män || nationer
- 847 och || 1. öfver || 2. och <--> || 3. dett
- 848 lika allmän || wida allmännare
- 849 slutar [...] folk || 1. slutar jag af den högre betydelse, som grafv[arna] || 2. slutar jag åtminstone för de flesta Sib[iriens] || 3. slutar jag åtminstone för Sib. folkslag gemensamma
- 850 religiösa || allmänna
- 851 mga || 1. n<----> || 2. måhända
- 852 har || 1. har || 2. blir || 3. får || 4. blef || 5. har utan tvifvel
- 853 Change in the footnote: innehållit || åtminstone ~
- 854 I [...] för || 1. ~ || 2. Man kan utan misstag, att an
- 855 förfärdiga || göra
- 856 [...] Ostjak-st. || ~ <Samtliga> dessa Dessutom bevisa föräras af betraktar Ostj[akerne] och Tat[arerne] ~~en~~ med Gudoml[ig] dyrkan ~~at~~ stannar hv[il]ka äro formade i likhet

sten- och jord- och schiffer-kurganer anstår⁸²² knappt en så upplyst forskare som Pallas.⁸²³ Majaker benämna⁸²⁴ bönderna grofva⁸²⁵ och kolossala stenar, antingen de äro⁸²⁶ ställda wid en⁸²⁷ kurgan eller stå isolerade på⁸²⁸ marken. Ehuru påtagl[igen] m[ån]ga med såd[ana] majaker försedda kurganer äro af ganska sentida ursprung, hållas⁸²⁹ de likväl af allmogen Tschudiska⁸³⁰, emedan enl[igt] dess⁸³¹ mening den "[Christna]⁸³² kraften omöjl[igen]⁸³³ förmått handtera så⁸³⁴ stora kolosser[,] en m[en]ig, som äfven Pallas och andra förf[attare] synas hylla då de tvert emot all raison för Tschudiska utgifva de⁸³⁵ stora med majak-stenar försedda kurg[aner]. *Pliti* är⁸³⁶ en benämning på kurganstenar af schiffer.^{xxvi} 837 Med⁸³⁸ jordkurganer lærer man förstå grafwar, som äro i saknad af alla kurganstenar. *Spaski*⁸³⁹ anför att jordkurganerna stå afsides ifrån de så k[al]l[a]de stenkumlen och äro af en skilld⁸⁴⁰ constr[uction].⁸⁴¹ Äfven denna distinction är⁸⁴² *ogrundad*, ty först och främst träffas alla slags kurg[aner] om h[varan]dra, och för det andra äga de alla en lika constr[uction].⁸⁴³ För⁸⁴⁴ öfrigt bör⁸⁴⁵ anm[ärka]s att kurganstenen alldeles icke äger

xxvi. Sjelfva ordet kurgan betecknar rättel[igen] i Ryska allmogens mun icke grafkumlet, utan grafstenen.

n[å]g[o]n ethnogr[aphisk] betydelse. Grafstenar uppresas öfver berömda män⁸⁴⁶ ännu i d[en]na dag af alla nationer, och⁸⁴⁷ att denna sed i fordna tider varit lika⁸⁴⁸ allmän, om ej allmännare, slutar⁸⁴⁹ jag af den religiösa⁸⁵⁰ kult, hvarmed den aflidne tillbedes af m[ån]ga⁸⁵¹ och kanske alla Sibiriens folk. Grafstenen representerar hos dem den aflidnes person och har⁸⁵² fordom blifvit hedrad med offer.^{xxvii} ⁸⁵³ I⁸⁵⁴ st[ället] för grafst[enar] uppresa de nuw[arande] Tat[arerne] wid grafven för beqvämlighets skull en trädstör och upphänga ett hästhufvud i dess ända. Samoiederne förfärdiga⁸⁵⁵ i brist på sten en bild af träd och förära den i tre år efter den aflidnes död. Samma bruk förekommer äfven hos flere Ostjak-st[ammar].⁸⁵⁶ Derjemte har jag wid somliga kojbal-grafvar i st[ället] för trädstören anmärkt ordentliga kurganstenar, och de⁸⁵⁷ nordliga Samoiederne samt andra Sibiriska folk förära s[am]ma⁸⁵⁸ slags spetsiga stenar, som de Tschudiska kurganstenarna, der de träffa dem färdigdanade af naturen.⁸⁵⁹ Att⁸⁶⁰ hvarken Tat[arer] eller Samoij[eder] nu förtiden uppresas⁸⁶¹ dylika stenar vid sina grafvar, härrördels af fattigdom⁸⁶², dels af en missgynnande

xxvii. Man kan utan fara för misstag antaga, att hvarje graf innehållit åtminstone lika m[ån]ga lik, som dervid finnas grafstenar.

med Tat[arerne]s ~~Gude~~ kurganstenar Det är troligt att trädet hos de resp[ective] folkslag endast är ett surrogat för stenen och hvad särsk[ildt] Samoij[ederne] beträffar, har jag verkl[igen] hos dem funnit stenbilder, h[vil]ka ~~utan att vara grafstenar likväl äras med offer~~ aktas med en gudoml[ig] wördnad och hafva ega m[yc]k[e]t likhet med de Tschud[iska] grafstenarna d. ä. en spetsig form. ~~Till detta ämne torde wi i det följ[ande] ännu återkomma. Å andra sidan torde man kunna taga för afgjort, I sjelfwa w[erket]~~ Wid några äldre kojbal-grafvar har jag jemväl funnit ordentliga kurganstenar i stället för den vanl[iga] trädstören. Å andra sidan torde man kunna taga för afgjort, att vid de Tschud-grafvar, som ~~nu för~~ sakna kurganstenar, ~~tillhört fattiga fam[iljer]~~ fordomtida varit uppresta monumenter af träd, ty allt utvisar, att sådana grafvar tillhört fattiga familjer, hvilka ~~Att~~ och ingen ting är troligare, än att de Tschud-grafvar, som sakna kurganstenar, fordom varit försedda med monumenter af träd, ty

857 *de* || äfven ~

858 *sma slags* || 1. likartade || 2. dylika

859 By this sentence there is an addition in the margin that Castrén has not placed anywhere but has not stricken out either: Annars bör man <---> sakl förmodar sig <öfver kurgg-stenar> kumlen och <grafstenar storlek. Fattig ---- att> gräfva grafvar.

860 *Att hvarken [...]* || Det är endast fattigdomen, ~~och~~ en missgynnande natur och en stigande civilization, som <-> hindrar

861 *uppresas* || härrör

862 *fattigdom* || en

- 863 *inga grafstenar* || ifrågaw[arande] stenar ej
- 864 *kurganerna* || 1. ~, ty allt utvisar till || 2. ~, ty allt utvisar fattigdom
- 865 *Så* || Allt d
- 866 *utvisar* || till
- 867 *nu [...]* *monumenter* || monumenter
- 868 Missing word added in Castrén 1870b.
- 869 *man [...]* *kunna* || man kunna
- 870 Aleksandr Petrovič Stepanov (1781–1837): the first Governor of Enisejsk Governorate 1822–1831, privy councillor, poet, and writer. He published several descriptions of his administrative area and collected historical and archaeological material as well as studied Siberian languages. Энциклопедический словарь XXXI: 594–595 [Степановъ, (Александр Петрович)]. For Stepanov's description of the kurgans in Minusinsk area and to some extent in Siberia in general, see Степановъ 1835 I: 123–133; ethnographical description of the peoples in western Siberia with samples of their languages Степановъ 1835 II: 32–117. (TS)
- 871 *antaga, att* || antaga, Det gifwes med ett ord intet skäl till att tillä i kurgan
- 872 The largest and highest kurgans of the so-called Saragaš and especially Tes' phases of Tagar Culture are common graves. Some of them belonged to the elite of the society but, according to M.P. Grjaznov, they do not differ externally from common family kurgans. Grjasnow 1970: 236–241. (TS)
- 873 *af* || <-->
- 874 *hka* || men man upptäcker äfven nedanom det öfra jordlagret
- 875 *som* || af m[yc]ket åldrig

natur, dels af en stigande civilisation. Fattigdomen har troligen varit den enda orsak, som föranledt att inga⁸⁶³ grafstenar blifvit uppresta wid åtsk[illiga] bland de gamla kurganerna⁸⁶⁴. Så⁸⁶⁵ wäl den yttre, som inre constr[uctionen] utvisar⁸⁶⁶, att nyssnämnda grafvar tillhört fattiga familjer, h[vil]ka kanske liksom Samoj[ederne] och de nuw[arande] Tat[arerne] i st[ället] för stenkurganer upprest nu⁸⁶⁷ mera försv[unna] monumenter af träd. Å andra [sidan]⁸⁶⁸ torde man⁸⁶⁹ med Stepanow⁸⁷⁰ kunna antaga, att⁸⁷¹ höga kurganer blifvit rešta öfver krigiska hjeltar och ansedda personer.⁸⁷² Derjemte hafva egna undersökningar öfvertygat mig om sanningen af⁸⁷³ en folktrad[ition], enl[igt] h[vil]ken kurganernas höjd tillvuxit d[eri]g[enom] att de döda ofta blef lagda ofvan på h[varan]dra. Denna sed tillhör, sås[om] redan anmärkt, eg[entligen] de nuvarande Tatarerne, h[vil]ka⁸⁷⁴ begrafva sina döda i gamla kurg[aner] då inga berg finnas i närheten. Dessutom upptäckas äfven lik och stengrafvar som⁸⁷⁵ synas tillhöra en äldre gener[ation]. Det är min bestämda åsigt, att man i⁸⁷⁶ de gamla Tschudgrafwarnes läge, riktning, storlek⁸⁷⁷, yttre form och inre constr[uction] icke finner n[å]g[ot] skäl för de[n] förmodan, att dessa⁸⁷⁸ grafvar tillhört skillda folkslag. Hvad åter de gjorda fynden beträffar, så skall Pallas i Tschudgrafwarnas⁸⁷⁹ hafva upptäckt både koppar- och jernredskap⁸⁸⁰. Kopparn har naturligtvis⁸⁸¹ blifvit

funnen i de Tschudiska, och jernet i de Kirgis[is]ka, Tat[ariska] grafvarne⁸⁸². Men nu enl[igt] hvad i det föreg[ående] redan bl[ifvit] anför[d]t äro de så kallade Kirgis-grafvarna, d. ä. de låga, fattiga kurganerna öfverh[ufv]u[d] af äldre ursprung än de Tschudiska d. ä. de högre, med grafstenar försedda kumlen[.]⁸⁸³ Här af skulle följa att man⁸⁸⁴ upptäckt jern i gamla och koppar i unga kurg[aner], hvilket strider emot alla historiska vittnesbörd. Hvad⁸⁸⁵ mig betr[äffar], har jag i de äldre kurganerna alldrig upptäckt n[å]g[o]t jern-redskap och samma intyg meddelas äfven af alla andra, som i sednare tider sysselsatt sig med kurgan-gräfning. Jag förmodar att de jern-redskap, Pallas öfverkommit, alldeles⁸⁸⁶ icke blifvit funna i kurganerna, utan ofvanpå marken⁸⁸⁷, eller strax nedan om jordytan. Sådana jordfynd äro äfven i våra dagar m[yc]k[e]t allmänna och förväxlas med kurgan-fynd⁸⁸⁸. Winnings[-]lystna specularter bära till mig alla⁸⁸⁹ dagar diverse Ryskt och Tatariskt kram, som de vilja utprängla för höga penningar under förewändning att de gjorda fynden äro Tschudiska⁸⁹⁰.

Utom de gamla eller Tschudiska kurganerna finner⁸⁹¹ man i den Minus[inska] kretsen äfwen grafvar, hvilka påtagl[igen] äro af ett annat urspr[ung]. De anträffas mest på⁸⁹² höjda, af en wacker natur gynnade nejder. Dessa⁸⁹³ grafvar äro aflånga, öfverst⁸⁹⁴ betäckta med sten, 3-5⁸⁹⁵ arsh[in]⁸⁹⁶ långa och 1-2 breda.⁸⁹⁷ De

- 876 *i [...]* Tschudgrafwarnes || i grafvarnes
- 877 A stricken out footnote: Det bör noga märkas, att Ryska allmogen och <----> äfven fl[ere] förf[attare] för Tschud[iska] anser
- 878 *dessa grafvar* || 1. de skillda || 2. de gamla Tschudgrafvarna
- 879 *Tschud-grafvarna* || 1. <-----> || 2. de höga eller Tschud-grafvarna
- 880 *koppar- och jern-redskap* || 1. jernsaker || 2. koppar-redskap men i de låga jernredskap
- 881 *naturligtvis* || förmodligen
- 882 *grafvarne* || <--->
- 883 The kurgans of the Taštyk Culture (2nd century BCE–5th century CE) are again smaller and lower than the ones of the Tagar Culture, and it seems that Pallas was referring to these graves when describing low kurgans with iron artefacts. Бадецкая 1999: 13–17, 65–67. (TS)
- 884 *man upptäckt [...]* || jernet varit tidigare känt än kopparn
- 885 *Hvad mig betr.* || För min del nödg
- 886 *alldeles icke [...]* || 1. blifvit funna på jorden, men ej i kurganerna liksom m || 2. ej i kurganerna, utan blefvo utom || 3. ej i kurganerna, utan blefvo ofvan jord || 4. blifvit
- 887 *ofvanpå marken* || wid jordytan. Sådana jordfynd äro
- 888 *kurgan-fynd* || Tschud-fynd
- 889 *alla [...]* Ryskt || allehanda Rysk
- 890 *Tschudiska.* || Tschudiska och
- 891 *finner* || up[ptäcker]
- 892 *på [...]* nejder || 1. på höjden || 2. på upphöjda ställen
- 893 *Dessa [...]* äro || Till sin form äro de
- 894 *öfverst betäckta* || bet[äckta]
- 895 3-5 || 4-5
- 896 *arsh.* || sash[en]
arshin = ell = ca. 71 cm
- 897 *breda. [...]* ställda || 1. breda, ställda in || 2. Breda. Deras riktning

- 898 *Wid* || In
 899 *lik. Man* || 1. lik, som || 2. lik. Det synes
 900 *Tschud.* || K[irgisiska]
 901 *redan* || wanl[igtwis]
 902 *Likaså [...] dem* || Äfven i dem träffas
 903 *med* || o [ögonen?]
 904 *men* || <---->
 905 *wäggar* || ~ och några kurganstenar
 906 *har* || är
 907 *Saknaden [...] || Den Tat[ariska]*
 grafven är en Tschud[isk] graf i
 miniatyr. Det är eg[entligen] blott
 den fyrk[antiga] formen, som skil-
 jer Tschud-grafvarne ifrån de Tata-
 riska. Brist[en]
 908 *kurganstenar* || gra[fstenar]
 909 *ursprungl. bl.* || bl[ifvit]
 910 *träd-störar* || träd-störar de<--> och
 i sta [=stället]
 911 *de [...] boningar* || sina grafvar
 912 *de [...] varit [...] || 1. de äfven || 2. de*
 lefvandes logerat i fyrkantiga tält
 913 Missing word added in Castrén
 187ob.
 914 *wittnesbörd* || upp[gifter]
 915 *Jenis.* || Abak[an]
 916 Missing words added in Castrén
 187ob.
 917 The Belyj Ijus runs on the steppe
 west of the Yenisei, around N55°
 E89°35'. (TS)
 918 It is unclear whether Castrén origi-
 nally intended to include this short
 paragraph in the subsequent para-
 graph or as a footnote at the end of
 the previous one.
Höger om || 1. På högra sidan ||
 2. ~ Jenisej träffas kurganerne mera
 sparsamt, och äfven på venstra si-
 dan förekomma de blott på step-
 perna, men ej i skogsbygden hv[ar]
 ken wid Jenis[ei] [eller] Abakan.
 919 *förekomma* || är
 920 *blott [...] skogsbygden* || endast på
 stepperna men ej i skogsbygden

äro ställda med långsidan i en östlig och vest-
 lig riktning. Wid⁸⁹⁸ öppnandet af dessa grafvar
 har jag endaß funnit ett enda lik.⁸⁹⁹ Man finner
 lätt, att liket i dem, liksom i de Tschud[iska]⁹⁰⁰
 kurg[anerna] vanl[igen] varit lag[d]t uti en re-
 dan⁹⁰¹ förruttnad trädkißta. Likaså⁹⁰² träffas i
 dem liket på vid pass 1. arshins djup, med⁹⁰³ ögo-
 nen riktade mot solens uppgång. Dessa grafvar
 tillhöra de nu warande Tatarerne; men⁹⁰⁴ om
 man kring dem uppreser fyra wäggar⁹⁰⁵ samt
 betäcker röset med jord, så har⁹⁰⁶ man Tschud-
 grafven färdig. Saknaden⁹⁰⁷ af kurganstenar⁹⁰⁸
 har i de Tat[ariska] grafvarne urspr[ungligen]⁹⁰⁹
 bl[ifvit] ersatt g[enom] träd-störar⁹¹⁰ och för att
 slip[p]a omaket med kumlen ställt grafwar[n]a på
 högländta ställen. Den enda wäsentliga skillnaden
 emellan de gamla och nya grafvarna är deras olika
 form. Med afseende härå har jag hört Tat[arerne]
 anföra den trad[itio], att de resp[ective] Tschu-
 derna gjort de⁹¹¹ dödas boningar fyrkantiga,
 emedan de⁹¹² lefvandes boningar varit formade
 på lika sätt. Detta erinrar om Kirgisernas ännu
 i dag gängse sed att bygga fyrkantiga tält. Kir-
 giserna hafva i sekler bebott detta land, och det
 [är]⁹¹³ anmärkningsvärdt, att kurg[aner] fö-
 rekomma i mängd jußt på de ställen, hvarest
 Kirg[iserna] enl[igt] historiska wittnesbörd⁹¹⁴
 skola uppeh[ållit] sig, d. ä. på venstra sidan om
 Jenis[ei]⁹¹⁵ emellan [denna och]⁹¹⁶ flod[en] Ijus⁹¹⁷.

Höger⁹¹⁸ om Jenisej förekomma⁹¹⁹ kurga-
 ner mera sparsamt, och äfven på venstra sidan
 träffas de blott⁹²⁰ sällan i skogsbygden, ty dessa

trakter innehades af Samojed- och Ostjak-stammar, hvilka ännu i d[en]na dag begrafva sina döda ofvan jord, nedläggande⁹²¹ dem ant[ingen] i trädkiötor, eller upphängande dem till trädtoppar.^{xxviii} ⁹²²

Såsom bekant, utgöra⁹²³ Kirgiserna en Turkisk⁹²⁴ stam, och den utomordentliga likhet, som deras grafvar äga med de nuwarande⁹²⁵ Turkarnes [eller] Tat[arernes] i Minus[inska] krets, är⁹²⁶ ett ytterligare bevis för de så k[al]l[a]de Tschudgraf[varnas] Kirg[isiska] ursprung. Åtskilliga af mig i grafvarna upptäckta smärre fynd af tvetydig beskaffenhet hafva Tatar[erne] wanl[igt] wid första anbl[ick] igenkännt, yttrande att såd[ana] saker äfven hos dem äro i bruk. Den i Minus[inska] kretsen fordom gängse seden, att i klippor och allehanda äfven i grafvarna funna redskap teckna särsk[ildta]⁹²⁷ djur och allehanda figurer förek[ommer] ännu i denna dag hos Tat[arerne].⁹²⁸ Med omgående post afsänder jag till Wet[enskaps-]Akad[emien] en Tat[arisk]⁹²⁹ spåtrumma, som innehåller ett tillr[ä]ckligt antal så besk[affade] tecken. Tillika åtfölja ett antal cranier, hvilka förmodligen äfven⁹³⁰ skola leda till det resultat, att de resp[ective] Tschud[erna] varit Kirgiser.^{xxix} ⁹³¹

xxviii. Siötn[ämnda] sed förek[ommer] äfven hos Tat[arerne] ehuru mera sällan.

xxix. nb. Grafkumlen äro ej *Mongoliska*, ty på Mongol[iska] stöpperna finnas de ej, åtminstone i södra

- 921 *nedläggande* || upph[ängande]
 922 Change in the footnote: *mera sällan* || sparsamt
 923 *utgöra* || äro
 924 *Turkisk* || 1. ~ || 2. Tatarisk
 925 *nuwarande [...]* l. *Tat.* || Tataris[ka]
 926 *är* || at
 927 *särsk[ildta]* || allehanda
 928 For a recent overview of rock art in the upper Yenisei area, see Есин 2010. (TS)
 929 *Tat[arisk]* || <-->
 930 *äfven* || ännu säkrar[e]
 931 The text of the footnote is in the body text in Castrén 1870b: 136. In Castrén's manuscript it is in the margin without annotation to indicate its intended placement.
 Change in the footnote: *inom* || hos

- 932 The steppes west of the Sayan Mountains. (TS)
- 933 *Wår emot [...]* || 1. Wår emot Pallas och andra Ryska förf[attare] riktade polemik || 2. Wår emot vissa Ryska förf. || 3. Pallas och öfr[iga] Ryska förf[attare] hafva
- 934 *gäller endast* || gäller sålunda endast
- 935 *folkslag eller* || folkslag upprett
- 936 *Endast [...]* vi || Dock anse wi
- 937 *skeletter* || lik
- 938 *sida.* || 1. ~ ~~Endast~~ Emellertid en ~~utredning~~ *undersökning af skeletterna* cranierna kan ådagalägga || 2. ~ Emellertid kan blott en *undersökning af cranierna* ådagalägga om.....
- 939 *[Mongoler]* || 1. Mongoler || 2. Mongoliska || 3. enskilda individer af den Mongoliska ~~step~~ stammen
Castrén has stricken out all versions. The word Mongoler restored in Castrén 1870b.
- 940 *ett [...]* *Mongolisk* || 1. äfven finnas || 2. ett och annat befinnas vara Mongoliska || 3. ett och annat befinnas vara af Mongolisk
- 941 *ingen ting vidare* || endast

I sjelfva verket har man alldrig tviflat och ej kunnat tvifla derpå, att Kirgis[iska] grafvar finnas strödda på de Sajanska Stepperna⁹³². Wår⁹³³ emot Pallas och vissa Ryska förf[attare] riktade polemik gäller⁹³⁴ endast de falska på allmogens utsago grundade distinctioner af grafvarna, genom h[vil]ka man velat insinuera den åsigt, att måhända äfven andra folkslag⁹³⁵ eller de mythiska Tschuderna upprett åtskilliga bland nämnda grafvar. Wi hafva i det föreg[ående] sökt bewisa, att hvarken grafvarnes yttre form eller inre constr[uction] ger anl[edning] till en sådan förmodan. Endast⁹³⁶ den omständighet anse vi förtjena n[å]g[o]n uppmärksamhet, att soml[iga] skeletter⁹³⁷ anträffas liggande på rygg, andra på sida.⁹³⁸ Denna observation synes förlora all vikt d[er]i g[enom] att i samma graf anträffas skeletter i begge dessa position[er]. Dock rekommendera wi saken till Physiologernas begrundande af det skäl, att man på vissa historiska och antiquariska grunder kunde tilldela äfven [Mongoler]⁹³⁹ ett hvilo-rum i de Minusinska grafvarna. Skulle bland de funna cranierna ett⁹⁴⁰ och annat verkli-gen befinnas vara af Mongolisk härkomst, så bevisar detta ingen⁹⁴¹ ting vidare, än att Mongoler

delen af Mongoliet. – Icke heller hos Ostj[aker] och Samoj[eder], ty de finnas ej inom [outstr.: hos] deras gebiet, ex. omkring Krasnojarsk. Obs. I de inhuggna fig[urerne] förek[omma] p[isken], m[ån]ga djur etc. som Ostj[akerne] och Samoj[ederne] ej ägt.

och Kirgiser jordat sina döda på samma wis och till och med i samma grafvar.⁹⁴²

Efter⁹⁴³ att hafva upprödjat några⁹⁴⁴ kurganer⁹⁴⁵ på den Sajanska steppen, satte jag mig öfver floden Abakan⁹⁴⁶ och började en ny series af resor på⁹⁴⁷ den Kojbalska steppen. Denna stepp⁹⁴⁸ utbreder sig längs⁹⁴⁹ högra stranden af Abakan emellan Jenisej⁹⁵⁰ och den i Abakan utfallande lilla floden⁹⁵¹. Till sin natur är Kojbalsteppen⁹⁵² likartad⁹⁵³ med den Katschinska⁹⁵⁴, kanske n[å]g[o]t mera fruktbar och bättre egnad för åkerbruk. På den⁹⁵⁵ stepp uppehålla sig utom Kojbaler ett antal Katsch[inska] och Sag[aiska] Tat[arer]. Äfven finnas här åtskilliga Ryska byar, sås[om] Sor⁹⁵⁶, Beja⁹⁵⁷, Sobinsk⁹⁵⁸, Kol, att ej tala om de wid sjelfva Jenisej belägna. Dessutom⁹⁵⁹ hafva⁹⁶⁰ n[å]gra⁹⁶¹ fattiga Kojbal[er] bildat en liten by wid namn *Ut*⁹⁶², der de lefva och bo på Ryskt wis. I d[en]na by uppehöll jag mig⁹⁶³

- 942 If Castrén had followed this conclusion to its logical end, he would actually have had to admit that there may have been also peoples living in the area other than Kyrgyz. Nowadays, at least the advent of Afanas'eva and Andronovo are assumed to bear significant traits of new migrations to the steppes. Mallory 1997c; Keyser & al. 2009: esp. 408–409; see also Grjasnow 1970: 235. Anthony 2007: 307–311. (TS)
- 943 Text from here onwards is not published in Castrén 1870b.
- 944 *några* || ett half
- 945 *kurganer* || mindre grafvar
- 946 The Abakan runs into the Yenisei from the southwest at N53°44'0" E91°30'26". (TS)
- 947 *på [...] steppen* || och undersö[k]ningar]
- 948 *stepp* || steppen
- 949 *längs* || wi[d]
- 950 *Jenisej* || floderna
- 951 Castrén means the river that runs into the Abakan at the town of Abakan, N53°42'26" E91°29'5". (TS)
- 952 *Kojbal-steppen* || den
- 953 *likartad* || <---->
- 954 The steppe area around the river Kača north of Krasnojarsk, ca. N53° E92°30'. (TS)
- 955 *den stepp* || 1. st[eppen] || 2. denna
- 956 Sorsk at N53°59'48" E90°14'48". (TS)
- 957 Beja is situated at N53°3'7" E90°55'19". (TS)
- 958 *Sobinsk* || Tabat
- 959 *Dessutom* || 1. Dessutom || 2. Också
- 960 *hafva* || bo k
- 961 *ngra* || 1. åtskilliga || 2. 7 || 3. åtskilliga
- 962 Ut or Uta used to be situated at ca. N53°9' E90°49'. Salminen 2003b: 215 (No. 82 on the map). (TS)
- 963 The text is fragmentary here, which shows that Castrén originally meant it as a part of a larger entity. (TS)